

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มของบิดามารดาของผู้ป่วยกลุ่มอดใจต่ำกว่า 3 เดือน
2. กลุ่มของบิดามารดาของผู้ป่วยกลุ่มอดใจตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป
3. กลุ่มของบุคคลที่อยู่รวมกับผู้ป่วยกลุ่มอดใจต่ำกว่า 3 เดือน
4. กลุ่มของบุคคลที่อยู่รวมกับผู้ป่วยกลุ่มอดใจตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป

ในการแบ่งกลุ่มของผู้ที่ต่อการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ดังกล่าว เนื่องจากผู้วิจัยคิดว่าบุคคลทั้ง 4 กลุ่มนั้น น่าจะมีบุคคลในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีบทบาทต่อการอดยาเสพติดหรือไม่โคของผู้อยู่ป่วย ส่วนการแบ่งกลุ่มผู้อยู่ป่วยออกเป็นกลุ่มอดใจต่ำกว่า 3 เดือน และอดใจตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไปนั้น จากผลการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่แล้ว ๆ มาพบว่า ร้อยละ 85.00 ของผู้ติดเฮโรอีนจะกลับไปใช้ยาเสพติดอีกภายใน 3 เดือน หลังการรักษาครั้งสุดท้าย ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่อดใจเกิน 3 เดือน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และกลุ่มนี้มีอัตราการกลับไปใช้ยาเสพติดใหม่มาก อัตราการกลับไปใช้เฮโรอีนใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะ 1 เดือนแรก และรวดเร็วมากใน 2 สัปดาห์แรกหลังการรักษาครั้งสุดท้าย จึงกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ผู้ป่วยที่อดยาเสพติดได้นานเกิน 3 เดือน เป็นกลุ่มที่ผลการรักษาดี ส่วนพวกที่อดใจน้อยกว่า 2 สัปดาห์ เป็นกลุ่มที่ผลการรักษาไม่ดี อิทธิพลของบุคคลในครอบครัวอาจจะมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของผลการรักษาดังกล่าวได้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเรียกผู้ที่อดยาเสพติดได้ต่ำกว่า 3 เดือนว่า "ผู้ป่วยกลุ่มแรก" และเรียกผู้ที่อดยาเสพติดได้ตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไปว่า "ผู้ป่วยกลุ่มหลัง"

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้มีทั้งหมด 181 ตัวอย่าง คือ

1. บิดามารดาของผู้ป่วยกลุ่มแรก จำนวน 60 ตัวอย่าง
2. บุคคลที่อยู่รวมกับผู้ป่วยกลุ่มแรก จำนวน 47 ตัวอย่าง (ซึ่งต้องการจำนวน 60 ตัวอย่างเหมือนกันแต่เนื่องจากมีผู้ป่วยจำนวน 13 คน ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งมีเพียง 1 คนเท่านั้น และไม่มีใครอยู่รวมด้วยอีก)

3. บิตามารดาของผู้ป่วยกลุ่มหลังจำนวน 40 ตัวอย่าง
4. บุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยกลุ่มหลัง จำนวน 34 ตัวอย่าง (ซึ่งต้องการจำนวน 40 ตัวอย่างเหมือนกัน แต่เนื่องจากมีผู้ป่วยจำนวน 6 คน โคอาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งมีเพียง 1 คนเท่านั้น และไม่มีใครอยู่รวมด้วยอีก)

ตัวอย่างเหล่านี้คือบุคคลในครอบครัวของผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชัญญารักษ์ระหว่างเดือนกันยายน 2519 ถึงมกราคม 2520 และมีถิ่นที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการและนนทบุรี ซึ่งถิ่นที่อยู่ของบุคคลดังกล่าวได้รับมาจากนางสาวนารี วงศ์โรจน์กุล นิสิตปริญญาโท แผนกวิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ไปทำการสำรวจผู้ป่วย (โดยเฉพาะเพศชาย) ทั้งสองกลุ่มที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชัญญารักษ์ในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้อไปประกอบในการเขียนวิทยานิพนธ์ ส่วนเหตุที่ไขข้อมูลเฉพาะผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรีนั้น เนื่องจากผู้ป่วยที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชัญญารักษ์ส่วนมากจะเป็นคนที่มีถิ่นที่อยู่ใน 3 จังหวัด และโดยเฉพาะที่กรุงเทพมหานครมีมากที่สุด

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้นคว้าประกอบด้วยแบบสำรวจ 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ

- ส่วนที่ 1 เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจบิดามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยเกี่ยวกับ
1. ลักษณะทั่ว ๆ ไปของผู้ป่วย
  2. ประวัติการไชยาเสพติดและสาเหตุที่ทราบว่าผู้ป่วยติดยาเสพติด
  3. ประวัติการรักษาเพื่ออดยาเสพติดของผู้ป่วย
  4. ประวัติการท้องโทษของผู้ป่วย
  5. อุปนิสัยของผู้ป่วยก่อนติดยาเสพติดและหลังติดยาเสพติด
  6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับบุคคลในครอบครัวและเพื่อน

เกี่ยวกับ

ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย

1. ลักษณะทั่ว ๆ ไปของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
2. สถานภาพสมรสของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
3. สถานที่อยู่อาศัยของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
4. ความสัมพันธ์ของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
5. การทราบข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
6. การช่วยเหลือรักษาผู้ป่วยของบิดาหรือมารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสำรวจที่ให้บิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย ซึ่งตกเป็นตัวอย่าง เป็นผู้กรอกในแบบสำรวจเอง ซึ่งในส่วนี้ได้สำรวจเกี่ยวกับ

1. ทักษะของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยที่มีต่อสารบางประเภท
2. ประสบการณ์การลงใช้สารบางประเภทของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
3. ทักษะของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย ที่มีต่อการใช้สารบางประเภทเป็นครั้งคราวและประจำ
4. ทักษะของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยที่มีต่อคนบางประเภท
5. ทักษะของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยในการใช้ยาบางประเภทโดยไม่ได้รักษาแพทย์
6. ทักษะของบิตามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยเกี่ยวกับความยากง่ายในการหายาเสพติดหากต้องการ

7. ทัศนคติของนิคามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย ในการช่วยเหลือผู้ป่วยบางประเภท
8. การใช้แหล่งข่าวสารของนิคามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย
9. ทัศนคติของนิคามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยที่มีต่อการเลิกใช้ยาเสพติดบางประเภท

วิธีดำเนินการสร้างแบบสำรวจดังกล่าวกระทำดังนี้

1. ศึกษาจากหนังสือและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่อง que ศึกษาและรวบรวมปัจจัยเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อจะสร้างแบบสำรวจที่เหมาะสม
2. นำหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมาปรึกษาและพิจารณาพร้อมกับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อสร้างแบบสำรวจ
3. นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้น ไปทดสอบกับนิคามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มจำนวน 25 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขข้อความต่าง ๆ ให้เหมาะสม

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกันยายน 2519 ถึง มกราคม 2520 ใช้เวลาในการรวบรวม 4 เดือนเศษ

ในการรวบรวมข้อมูล ใช้ทั้งวิธีสัมภาษณ์และให้ผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างกรอกลงในแบบสำรวจเอง โดยผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างจะต้องให้ข้อมูลรวม 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างจะต้องให้ข้อมูลกับพนักงานสำรวจซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์และบันทึกคำตอบไว้ อีกส่วนหนึ่ง ผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างจะต้องเป็นผู้อ่านและกรอกข้อมูลในแบบสำรวจเอง

ซึ่งในกรณีหลังนี้หากว่าผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ พนักงานสำรวจก็จะเป็นผู้สัมภาษณ์แล้วบันทึกคำตอบไว้

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้มาเรียบร้อยแล้วก็นำข้อมูลซึ่งปรากฏอยู่ในแบบสำรวจออกมาแจกแจงเป็นหมวดหมู่ เพื่อทำการวิเคราะห์เป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. แปลงข้อมูลจากแบบสำรวจออกเป็นรหัสตัวเลขลงในตาราง
2. แจกแจงข้อมูลเหล่านั้นรวมกันเป็นหมวดหมู่
3. วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นทำเป็นร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย และทำการทดสอบค่าที (t-test)
4. ศึกษาความหมายของข้อมูลที่วิเคราะห์ออกมาแล้ว เพื่อทำรายงานและสรุปผลการวิเคราะห์นั้น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนมากใช้ข้อมูลที่ได้จากบิดามารดาและบุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วย มีข้อมูลบางประการที่ผู้วิจัยใช้เฉพาะข้อมูลที่ไ้มาจากบิดามารดาเท่านั้น ข้อมูลเหล่านั้นคือ

1. ลักษณะทั่ว ๆ ไปของผู้ป่วย ได้แก่ อายุของผู้ป่วย ระดับการศึกษา อายุที่ออกจากโรงเรียน และสาเหตุที่ออกจากโรงเรียนของผู้ป่วย
2. การรักษาเพื่อออกยาเสพติดของผู้ป่วย ได้แก่ จำนวนครั้งที่ผู้ป่วยไปรับการรักษาสถานี่ผู้ป่วยไปรับการรักษาเพื่อออกยาเสพติดครั้งแรก ผู้เลือกสถานที่รักษาให้ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาครั้งแรก
3. ประวัติการต้องโทษของผู้ป่วย ได้แก่ การต้องโทษ อายุเมื่อต้องโทษครั้งแรก ข้อหาที่ต้องโทษครั้งแรกและจำนวนครั้งที่ต้องโทษ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับบุคคลในครอบครัวและเพื่อน เฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการอาศัยของผู้ป่วยในปัจจุบัน จำนวนพี่น้องและลำดับที่ของผู้ป่วยระหว่างพี่น้อง

5. ลักษณะทั่ว ๆ ไปของครอบครัวผู้ป่วย เฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากการประกอบอาชีพ จำนวนวันที่ต้องทำงาน

6. สถานที่อยู่อาศัยของครอบครัวผู้ป่วย